

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine

**STRATEGIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZA PREVENCIJU I BORBU PROTIV TERORIZMA
(2021-2026)**

Sarajevo, 2022. godine

*Usvojena na 57. sjednici Vijeća ministara BiH dana 9. novembra 2022. godine

SADRŽAJ

1. UVOD – RAZLOZI ZA DONOŠENJE STRATEGIJE	4
2. VIZIJA, MISIJA I OSNOVNA NAČELA STRATEGIJE	7
3. OSVRT NA PRETHODNU STRATEGIJU (2015-2020).....	9
4. ANALIZA SIGURNOSNIH IZAZOVA U BOSNI I HERCEGOVINI	11
4.1. Opći pokazatelji sigurnosnog stanja u Bosni i Hercegovini.....	11
4.2. Pandemija Covid-19.....	12
4.3. Strani teroristički borci - odlazak i povratak sa stranih ratišta.....	12
4.4. Finansiranje terorizma	13
4.5. Ultrakonzervativne religijske grupe koje se mogu povezati s terorizmom ili nasilnim ekstremizmom koji vodi ka terorizmu.....	13
4.6. Ultrakonzervativne, etnonacionalističke i desničarske organizacije i udruženja koja se mogu povezati s terorizmom ili nasilnim ekstremizmom koji vodi ka terorizmu.....	13
4.7. Incidenti motivisani predrasudama i krivična djela počinjena iz mržnje	14
4.8. Zloupotreba interneta i društvenih mreža	14
4.9. Migracije	15
5. RODNA KOMPONENTA I NJEN ZNAČAJ u prevenciji terorizma te nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu	16
6. STRATEŠKI CILJEVI	18
A. PREVENCIJA terorizma, nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu.....	19
A.1. Jačanje društvene otpornosti.....	19
A.2. Odvratanje od nasilnog ekstremizma i terorizma	20
A.3. Rehabilitacija, reintegracija i resocijalizacija u zavodskom i vanzavodskom okruženju... ..	20
A.4. Suzbijanje zloupotrebe komunikacionih i informacionih tehnologija.....	21
A.5. Preventivne sigurnosne mjere	22
B. ZAŠTITA građana i infrastrukture, smanjenje ranjivosti na terorističke napade, uključujući poboljšanu sigurnost granica i transporta.....	23
C. ODGOVOR / REAKCIJA na moguće terorističke napade i saniranje njihovih posljedica	24
D. UNAPRJEĐENJE procedura istraga, krivičnog progona, penitencijarnog i postpenalnog tretmana u slučajevima terorizma i srodnih krivičnih djela.....	25
7. IZRADA AKCIONIH PLANOVA I IMPLEMENTACIJA STRATEGIJE	27
ANEKS - I.....	29

POPIS SKRAĆENICA

BiH - Bosna i Hercegovina
RS - Republika Srpska
FBiH – Federacija Bosne i Hercegovine
BD BiH – Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
MS – Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine
SIPA – Državna Agencija za istrage i zaštitu
GP – Granična policija Bosne i Hercegovine
SPS - Služba za poslove sa strancima
OSA - Obavještajno-sigurnosna agencija Bosne i Hercegovine
RAK - Regulatorna agencija za komunikacije
AEPTM - Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova
MUP RS - Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske
FUP - Federalna uprava policije
MUP - Ministarstvo unutrašnjih poslova
MRV - Međureligijsko vijeće
CMZ - Centar za mentalno zdravlje
CSR - Centar za socijalni rad
NVO - Nevladina organizacija
OCD - Organizacija civilnog društva
UN – Ujedinjene nacije
VSUN – Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija
VE – Vijeće Evrope
EU - Evropska unija
EC - Evropska komisija
OSCE – Organizacija za sigurnost i saradnju u Evropi
NATO - Organizacija Sjevernoatlantskog ugovora
FTF - Strani teroristički borac
ISIL – Teroristička organizacija Islamska država Iraka i Leventa
FATF - Međunarodno tijelo za borbu protiv pranja novca
MOONEYVAL - Odbor za procjenu mjera protiv pranja novca i finansiranja terorizma
EUROPOL - Agencija Evropske unije za izvršavanje zakonodavstva
EUROJUST - Agencija Evropske unije za saradnju u krivičnom pravosuđu
INTERPOL - Međunarodna organizacija kriminalističke policije
MiMES - Municija i minsko-eksplozivna sredstva
KPU - Kazneno-popravne ustanove
IAEA - Međunarodna agencija za atomsku energiju
CERT - Tim za odgovore na kompjuterske incidente
CBRN - Hemijsko, biološko, radiološko i nuklearno
RRR - Rehabilitacija, Reintegracija i Resocijalizacija
MIS - Migracioni informacioni sistem

1. UVOD – RAZLOZI ZA DONOŠENJE STRATEGIJE

Strategija Bosne i Hercegovine za prevenciju i borbu protiv terorizma (Strategija) za period 2021. – 2026. godine predstavlja izraz posvećenosti institucija na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini (BiH) u prevenciji i borbi protiv terorizma te nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu¹, uz slijeđenje međunarodnih obaveza države kao članice *Ujedinjenih nacija* (UN), *Vijeća Evrope* (VE), *Organizacije za sigurnost i saradnju u Evropi* (OSCE), *Antiterorističke koalicije* te potencijalnog kandidata za članstvo u *Evropskoj uniji* (EU).

BiH je ratifikovala i teži ka usklađivanju zakonodavstva s relevantnim univerzalnim instrumentima UN-a za borbu protiv terorizma, pravnom stečevinom EU, instrumentima VE, obavezama koje proističu iz članstva u OSCE-u te s ključnim dokumentima ovih organizacija iz oblasti borbe protiv terorizma, prevencije i suzbijanja nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu. Strategija stavlja akcenat na nove izazove, dinamiku međunarodnog terorizma i s terorizmom povezanih pojava, uzimajući u obzir domaći i regionalni kontekst.

Iako jedinstvena i općeprihvaćena ***definicija terorizma*** do danas nije utvrđena, ova Strategija uzima u obzir Rezoluciju 1566 (2004) Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija (VSUN) koja definiše terorizam i terorističke akte kao *„krivična djela, uključujući i djela protiv građana, počinjena s namjerom uzrokovanja smrti ili teške tjelesne povrede, ili uzimanja taoca, s ciljem izazivanja stanja terora u široj javnosti ili među grupom osoba ili određenih osoba, zastrašivanje stanovništva ili s ciljem prisiljavanja vlade ili međunarodne organizacije da učini ili ne poduzme potrebni čin, koji predstavljaju krivična djela u okviru i kako su definisane u međunarodnim konvencijama i protokolima u vezi s terorizmom, [i] koja se ni pod kojim okolnostima ne mogu opravdati razlozima političke, filozofske, ideološke, rasne, etničke, vjerske ili druge slične prirode.“*

Zajedničko stajalište Vijeća EU od 27. decembra 2001. godine o primjeni posebnih mjera u borbi protiv terorizma (2001/931/ZVSP) definiše *„terorističko djelo“ kao jedno od sljedećih namjernih djela koje, s obzirom na svoju prirodu ili kontekst, može nanijeti ozbiljnu štetu državi ili međunarodnoj organizaciji te koje se prema nacionalnom pravu utvrđuje kao krivično djelo počinjeno s ciljem da: značajno zastraši stanovništvo; ili protivzakonito prisili neku vladu ili međunarodnu organizaciju da izvrši neki čin ili da odustane od njegovog*

¹ Faktori vezani za različite aspekte sigurnosti, a odnose se na terorizam, različite oblike nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu, te druga djela nasilja i netolerancije različitih motiva su definisani dokumentom „Procjena stanja sigurnosti u Bosni i Hercegovini u vezi s terorizmom“.

izvršenja; ili ozbiljno destabilizuje ili uništi osnovne političke, ustavne, privredne ili društvene strukture neke države ili međunarodne organizacije.

Krivično zakonodavstvo u BiH definiše teroristički čin kao činjenje ili prijetnju od činjenja neke od radnji koje su definisane u krivičnom zakonodavstvu u BiH².

Ono što je zajedničko gotovo svim definicijama pojma „*terorizam*“ jeste da se u osnovi te pojave nalazi primjena nasilja koje predstavlja sredstvo za ostvarenje političkih³ i ideoloških ciljeva, a koje proizvodi emocionalni odgovor šire populacije, traumatizuje cijelu zajednicu i unosi dugoročni strah.

Kao i u slučaju terorizma ne postoji općeprihvaćena definicija nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu.

Nasilni ekstremizam se rijetko definiše ali se, općenito govoreći, odnosi na djela nasilja koja opravdava neka ekstremistička vjerska, društvena ili politička ideologija, ili koja se povezuju s takvom ideologijom. Pojam nasilnog ekstremizma je širi i sveobuhvatniji od terorizma, jer on obuhvata bilo koju vrstu nasilja, sve dok se motiv za nasilje smatra ekstremističkim⁴.

Radikalizacija koja vodi ka terorizmu se definiše kao dinamičan proces tokom kojeg osoba bude dovedena u stanje da prihvati terorističko nasilje kao moguće, možda čak i opravdano djelovanje. Ovo u konačnici, ali ne i neophodno, može navesti ovu osobu da zastupa, podržava ili da se uključi u terorizam. S tim u vezi ova Strategija koristi navedenu sintagmu jer implicira da neki slučajevi nasilnog ekstremizma i radikalizacije možda neće voditi ka terorizmu.

Strategija predviđa da je institucionalni i društveni odgovor na nastojanja nasilnih ekstremista da radikalizuju, regrutuju i mobilizuju sljedbenike s ciljem angažovanja u aktima nasilja od krucijalnog značaja za suzbijanje terorizma. Jednako važno je i identifikovanje specifičnih socio-ekonomskih, političkih, ideoloških i drugih faktora koji olakšavaju, podstiču i omogućavaju radikalizaciju u nasilje i regrutaciju sljedbenika. S tim u vezi, ova Strategija prepoznaje različite oblike nasilnog ekstremizma uključujući ideološki, religijski, etno-nacionalistički, krajnje desničarski i krajnje ljevičarski, poštujući načela nediskriminacije i stigmatizacije.

Prepoznavanjem i aktivnim korištenjem koncepata *rod i spol* Strategija pokazuje spremnost za dinamično razumijevanje terorizma, te nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka

² “Službeni glasnik BiH”, broj 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15, 35/18 i 46/21.

³ Rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1566 (2014).

⁴ Vidi: Andrew Glazzard and Martine Zeuthen, “Violent Extremism” („Nasilni ekstremizam“), GSDRC, februar 2016. godine, https://assets.publishing.service.gov.uk/media/57a0895ae5274a31e000002c/Violent-extremism_RP.pdf; i Neumann, Countering Violent Extremism and Radicalisation (Suprotstavljanje nasilnom ekstremizmu i radikalizaciji).

terorizmu unutar kojih se rodnim ulogama manipuliše u svrhu stvaranja straha, regrutovanja, širenja mržnje te opravdavanja nasilja. U Strategiji rod se prepoznaje kao društveno konstruisan identitet vezan za žene, muškarce, dječake i djevojčice. Rod se također ne odnosi samo na odnose između muškaraca i žena u društvu, već i na javnu i privatnu konstrukciju te dinamiku moći koja je povezana s percipiranom ulogom žene i muškarca unutar društva. Spol se koristi za označavanje bioloških razlika između muškaraca i žena.⁵

⁵ Carol Cohn, "Women and Wars: Toward A Conceptual Framework," in *Women & War*, ed. Carol Cohn (Cambridge: Polity, 2013).

2. VIZIJA, MISIJA I OSNOVNA NAČELA STRATEGIJE

1.1. Vizija i misija

Vizija Strategije je da se na svim nivoima vlasti u BiH uspostavi efikasan, struktuisan, koherentan, anticipirajući i održiv mehanizam za prevenciju terorizma, nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu, koji će doprinijeti razvoju otpornosti društva na izazove koje postavljaju ovi fenomeni.

Strategija ima misiju promovisati i zaštititi život, slobode, prava, sigurnost i sve oblike blagostanja građana, doprinoseći demokratskom i pluralnom društvu sposobnom da se efikasno suprotstavi navedenim prijetnjama koje mogu imati posljedice po građane, infrastrukturu i interese BiH na domaćem i međunarodnom planu.

1.2. Osnovna načela

- **Ustavnost i zakonitost** – usuglašenost svih ciljeva, prioriteta i mjera s ustavima i pozitivnim zakonodavstvom u BiH i međunarodno preuzetim obavezama;
- **Jedinstvo vizije** – sve mjere i aktivnosti zasnivaju se na zajednički identifikovanom i jedinstvenom viđenju izazova povezanih s terorizmom, nasilnim ekstremizmom i radikalizacijom koji vode ka terorizmu;
- **Multidisciplinarn pristup** – uključenost svih sektora i cijelog društva obuhvata široki spektar aktera i izvan sigurnosnog sektora: sektore zdravstvene i socijalne zaštite, obrazovanja te civilnog društva u najširem smislu i na svim nivoima vlasti;
- **Koordinacija i saradnja** – sva praktična postupanja u prevenciji i borbi protiv terorizma, nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu zasnovana su na jedinstvenim konceptima strateškog i operativnog postupanja u skladu sa ustavnim nadležnostima, te saradnje između javnog i privatnog sektora, kao i saradnja s drugim zemljama i međunarodnim i regionalnim organizacijama, posebno sa zemljama članicama antiterorističke koalicije i zemljama u regiji Zapadnog Balkana, a u kontekstu pristupanja euro-atlantskim integracijama;
- **Transparentnost** – mjere koje se poduzimaju, kao i ciljevi koji su ostvareni i postignuti rezultati primjene Strategije, učinit će se dostupnim javnosti u najvećoj mogućoj mjeri, i u skladu sa zakonima u BiH. Provođenje strateških mjera treba biti transparentno, a aktivnosti koje se poduzimaju u najvećoj mogućoj mjeri otvorene i dostupne za sve građane i njihove organizacije;

- **Tajnost podataka i zaštita ličnih podataka** – svi podaci, lične i operativne prirode, prikupljeni tokom izrade i implementacije Strategije, bit će obrađeni i čuvani u skladu sa Zakonu o zaštiti ličnih podataka i Zakonom o zaštiti tajnih podataka;
- **Zaštita ljudskih prava, osnovnih sloboda i nediskriminacije** – predviđene mjere i aktivnosti će se provoditi uz puno poštivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda uz zaštitu od diskriminacije po bilo kom osnovu, u skladu sa svim međunarodnim instrumentima i domaćim zakonodavstvom;
- **„Nenanošenje štete“** – prilikom kreiranja i provođenja programa i aktivnosti Strategije, posebna pažnja će se posvećivati izbjegavanju negativnih posljedica na okruženje u kojima se provode.

3. OSVRT NA PRETHODNU STRATEGIJU (2015-2020)

Strategija BiH za prevenciju i borbu protiv terorizma (2015-2020) je treći u nizu strateških dokumenta Vijeća ministara BiH čiji je cilj bio jačanje kapaciteta za prevenciju i odgovor na različite oblike terorizma i nasilnog ekstremizma.

Imajući u vidu trenutak i okolnosti donošenja Strategije, ona se može posmatrati kao odgovor na izazov fenomena stranih terorističkih boraca. Ovaj fenomen je istovremeno odredio i fokus Strategije, čije su aktivnosti najčešće bile fokusirane na ISIL-om inspirisani terorizam, iako su postojala nastojanja da se pažnja posveti i drugim pojavnim oblicima nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu.

Dokument je po svojoj strukturi u najvećoj mjeri zasnovan na strukturi Strategije EU za borbu protiv terorizma iz 2005. godine, s definisanim osnovnim ciljem: „*Suzbijati sve oblike ekstremističkog i terorističkog djelovanja poštujući vrijednosti demokratije, vladavine prava i ljudskih prava i sloboda – učiniti Bosnu i Hercegovinu prostorom sigurnim za život i rad svih njenih državljana, kao i drugih koji borave na njenom teritoriju*”. Strategija je imala četiri definisana podcilja:

- (1) Prevencija zločina iz mržnje, radikalizma i terorizma u svim pojavnim oblicima;
- (2) Zaštita kritične infrastrukture;
- (3) Unaprjeđenje procedura istraga i krivičnog progona djela terorizma i sličnih krivičnih djela;
- (4) Odgovor / reakcija na moguće terorističke napade i saniranje njihovih posljedica.

Ključni prioriteti i preventivne aktivnosti Strategije su bili podijeljeni u nekoliko kategorija (otkrivanje i odvratanje, razmjena podataka, razvoj znanja) koje su ukazivale na potrebu multisektorskog i multidisciplinarnog pristupa implementaciji Strategije, posebno u sprovođenju preventivnih mjera, uključujući širok spektar vladinih, nevladinih, sigurnosnih i vjerskih aktera u sam proces prevencije. Prethodne dvije Strategije u periodu važenja od 2006. do 2015. godine nisu imale ovakav karakter i pretežno su se fokusirale na tzv. sigurnosno-represivni pristup.

Mjerodavne institucije koje su realizovale aktivnosti po Strategiji i Akcionim planu za prevenciju i borbu protiv terorizma:

- > Institucije čiji su predstavnici participirali u radu Nadzornog tijela za praćenje provedbe Strategije BiH za prevenciju i borbu protiv terorizma (Ministarstvo

sigurnosti BiH, Državna agencija za istrage i zaštitu BiH, Tužilaštvo BiH, Ministarstvo odbrane BiH, Granična policija BiH, Obavještajno sigurnosna agencija BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH, Služba za poslove sa strancima BiH, Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova-Federalna uprava policije, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske, Policija Brčko Distrikta BiH, Ministarstvo unutrašnjih poslova HNK);

- > Ostale institucije / agencije / službe koje nisu iz sigurnosnog sektora su prema Strategiji BiH za prevenciju i borbu protiv terorizma i njom predviđenim Akcionim planom (2015-2020) bile mjerodavne za navedene aktivnosti.

Prepoznat je i doprinos civilnog društva, uključujući akademsku zajednicu, vjerske zajednice i medije u aktivnostima koje su imale za cilj unaprjeđenje zajedničkih vrijednosti i ciljeva, pa tako i uloge u okviru prevencije i suprotstavljanja nasilnom ekstremizmu i radikalizaciji koji vode ka terorizmu.

Također, uspostavljena je i saradnja s međunarodnim organizacijama koje su imale znatan doprinos u ispunjenju Strategijom i Akcionim planom predviđenih aktivnosti.

Važno je napomenuti da su vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH donijele vlastite akcione planove za provođenje Strategije koje su u skladu s ciljevima i mjerama iz ovog dokumenta i za koje je zakonom utvrđena njihova nadležnost.

U skladu sa navedenom, osnovni cilj Strategije BiH za prevenciju i borbu protiv terorizma (2015-2020) je ispunjen ili bar u većini realizovan, odnosno, poduzimane su mjere na suzbijanju, svih oblika nasilno ekstremističkog i terorističkog djelovanja.

Sve mjere i aktivnosti su se provodile poštujući vrijednosti demokratije, vladavine prava i ljudskih prava i sloboda. Pored toga, u određenoj mjeri ispunili su se i podciljevi koji se odnose na prevenciju zločina iz mržnje, radikalizma i terorizma u svim javnim oblicima, zaštite infrastrukturnih objekata, unaprjeđenje procedura istraga i krivičnog progona djela terorizma i srodnih krivičnih djela, te odgovor ili reakcija na moguće terorističke napade i saniranje njihovih posljedica.

4. ANALIZA SIGURNOSNIH IZAZOVA U BOSNI I HERCEGOVINI⁶

4.1. Opći pokazatelji sigurnosnog stanja u Bosni i Hercegovini

Na području BiH u periodu 2016.-2020. godine nije izvršeno niti jedno krivično djelo koje se može svrstati u terorizam. Nisu zabilježeni podaci da se BiH koristi za pripremu nekog terorističkog djela, ali imajući u vidu kompleksnost ukupnih tendencija u vezi s terorizmom, ova se mogućnost ne može potpuno isključiti.

Pokazatelji sigurnosnog stanja na polju terorizma i nasilnog ekstremizma u BiH tokom 2016.-2020. godine, uglavnom se dovode u vezu s upućivanjem prijetnji, izvršenjem određenog broja napada na pripadnike pravosudnih, policijskih i političkih struktura, kao i predstavnike medija, u BiH, boravkom i povratkom državljana BiH na stranim ratištima zatim djelovanjem i aktivnostima izdiferenciranih sigurnosno-interesantnih osoba ultrakonzervativnih stajališta.

Faktori koji se odnose na pojedina lokalna, regionalna i globalna kretanja vezana za različite aspekte sigurnosti (terorizam, različiti oblici nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu, te druga djela nasilja i netolerancije različitih motiva), značajno su uticali na sigurnosne prilike u BiH u prethodnom periodu. Ovi faktori i dalje imaju kontinuiranu ugrožavajuću dimenziju.

Posebnu sigurnosnu dimenziju predstavlja ambijent za intenziviranje različitih oblika nasilnog ekstremizma pogodnih za jačanje terorističke osnove, kao i formi organizovanog kriminala i korupcije. Također, ekonomsko-socijalno stanje i političko stanje u zemlji, regiji i šire, direktno utiču na stanje ukupne sigurnosti u BiH.

Kada je riječ o nasilnom ekstremizmu i radikalizaciji koja vodi ka terorizmu, trenutni pokazatelji sigurnosne situacije u BiH, posmatrani kroz aktuelna, ali i ranija saznanja, ukazuju da je BiH u posmatranom periodu bila stalno suočena i opterećena sa mnogim aspektima sigurnosnih pojava, rizika i izazova, a povremeno i konkretnim pojedinačnim prijetnjama, koje dotiču i opterećuju zemlje regije Zapadnog Balkana i šire. Sličan trend je prisutan i u aktuelnom trenutku.

⁶ Dokument izrađen od strane Stručne podgrupe za područje sigurnosti, a na osnovu Informacija o procjeni stanja sigurnosti i mogućih prijetnji u narednom periodu u BiH u vezi s terorizmom, kao i relevantnih podataka sukladno međunarodno preuzetim obavezama koje su dostavljene od strane nadležnih institucija u BiH: Državna Agencija za istrage i zaštitu - SIPA, Obavještajno sigurnosna agencija BiH, Služba za poslove sa strancima, Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova - Federalna uprava policije, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske i Policija Brčko distrikta BiH.

4.2. Pandemija Covid-19

Posljedice prouzrokovane pandemijom COVID-19 direktno utiču na stanje sigurnosti, kroz stvaranje negativnog ekonomsko-socijalnog ambijenta koji pojačava nezadovoljstvo građana i širi potencijalnu bazu za različite destruktivne, pa i kriminalne aktivnosti.

Kada je riječ o BiH u periodu trajanja pandemije, nisu prikupljena saznanja koja bi mogla dovesti u korelaciju pandemiju COVID-19 i eventualne terorističke aktivnosti. U okviru grupacija koje pripadaju radikalnom i ekstremističkom ideološkom spektru u BiH, nisu uočeni novi i drugačiji trendovi nego što su bili i u periodu prije izbijanja pandemije.

Međutim, neophodno je imati u vidu da većina radikalnih lica koristi priliku da plasira svoje radikalne ideje upravo u vrijeme pandemije, jer većina osoba boravi u zatvorenim prostorima pri čemu se Internet koristi u znatno većoj mjeri, što u ovom trenutku postaje najefikasnije mjesto za širenje propagandnih poruka različitog sadržaja, pa i u kontekstu širenja i propagande ideja ekstremizma i terorizma.

4.3. Strani teroristički borci - odlazak i povratak sa stranih ratišta

Sigurnosno-interesantni indikatori u proteklom periodu uglavnom se dovode u vezu s odlaskom i boravkom državljana BiH na sirijsko-iračkom ratištu, njihovim učešćem u oružanim sukobima, povratkom sa stranih ratišta te detektovanjem mogućih sigurnosno-interesantnih aktivnosti povratnika.

BiH se uspješno suočila s izazovom prvog organizovanog povratka državljana BiH iz zone sukoba u decembru 2019. godine, kada su se prema procjenama stekli uslovi za povratak prve grupe državljana BiH iz Sirije. S tim u vezi se nametnula potreba hitne reakcije i osiguranja neophodnih uslova za prihvatanje istih.

Dana 19. decembra 2019. godine izvršena je repatrijacija državljana BiH iz Sirije, njih ukupno 25 i to: 7 muškaraca, 6 žena i 11 djece te jedno dijete bez pratnje.

Povratak je uspješno realizovan na kontrolisan način, a u skladu sa pozitivnom zakonodavstvu BiH i međunarodno preuzetim obavezama u području borbe protiv terorizma, te obavezama preuzetim u sklopu članstva BiH u antiterorističkoj i anti-ISIL koaliciji.

Sigurnosno - interesantni indikatori u proteklom periodu dovode se u vezu i s odlaskom i boravkom državljana BiH na ukrajinskom ratištu, njihovim učešćem u oružanim sukobima, povratkom sa stranih ratišta, detektovanjem mogućih sigurnosno-interesantnih aktivnosti povratnika.

4.4. Finansiranje terorizma

U smislu finansiranja terorizma, a prema Procjeni rizika od pranja novca i finansiranja terorizma u BiH za period 2018. -2022. godina sektor koji je najviše zloupotrijebljen je bankarski sektor, Western union i sektor nekretnina - prodaja vlastite imovine, a u smislu odlaska stranih terorističkih boraca na strana ratišta. Ovi sektori su iskorišteni za navedenu namjenu kroz vršenje novčanih transakcija koje baš i ne odstupaju od uobičajenih transakcija koje se obavljaju u sklopu svakodnevnih životnih potreba.

Procjena rizika od pranja novca i finansiranja terorizma je također obuhvatila i stanje u NVO sektoru i identifikovani su određeni nedostaci koji se ogledaju u činjenici da jedinstveni registar uspostavljen, ali nije u potpunosti funkcionalan. Kao nedostaci se također navode i činjenice da se u NVO sektoru nadzor provodi samo u pogledu finansijskog poslovanja u poreske svrhe.

4.5. Ultrakonzervativne religijske grupe koje se mogu povezati s terorizmom ili nasilnim ekstremizmom koji vodi ka terorizmu

Nastavljene ranije aktivnosti pojedinih pripadnika ultrakonzervativnih religijskih grupa u BiH i okruženju koji svojim djelovanjem nastoje proširiti svoje radikalne vjerske pravce i pridobiti nove sljedbenike na području cijele BiH. Ove aktivnosti predstavljaju pogodno tlo za nasilni ekstremizam i radikalizaciju koji mogu voditi ka terorizmu.

U periodu 2018. i 2020. godine detektovana je pasiviziranost sigurnosno-interesantnih osoba iz ultrakonzervativnih religijskih struktura s područja BiH. Ipak i pored toga, unutar ove kategorije i dalje je prisutno njihovo verbalno istupanje protiv ustavno-pravnog poretka BiH, demokratije, tradicionalnih religijskih opredjeljenja i modaliteta ponašanja u BiH, a manji broj najradikalnijih među njima su u svojim istupima, verbalno ili putem Interneta i društvenih mreža, izražavali i pozitivne stavove o ideologiji koju promoviše ISIL.

Treba istaći i činjenicu da su minimizirane mogućnosti da takvi istupi dožive pozitivan odjek u javnosti u BiH, jer kao takvi nikada nisu uspjeli dobiti značajniju podršku među građanima BiH.

4.6. Ultrakonzervativne, etnonacionalističke i desničarske organizacije i udruženja koja se mogu povezati s terorizmom ili nasilnim ekstremizmom koji vodi ka terorizmu

Raspoloživi podaci ukazuju da je u periodu 2016.-2020. godine u kontinuitetu prisutan etnički/nacionalni ekstremizam s negativnim uticajem na sigurnosni ambijent u BiH. Kao ozbiljna prijetnja po sigurnost, ne samo BiH nego i regije, primijećeni su procesi vezani za porast etno-nacionalnog radikalizma, nerijetko povezanog s religijskim narativima i simbolikom, te porasta desničarskih i euroskeptičnih snaga i pokreta u Evropi, i to

prvenstveno iz perspektive mogućeg uticaja tih pokreta i struktura na srodne pokrete i grupacije u regiji.

Njihove aktivnosti se kreću od javnih istupanja pojedinih pripadnika tih organizacija uz upotrebu govora mržnje na mjestima javnog okupljanja ili posredstvom određenih Internet portala i drugih medija, pa do ispisivanja grafita, parola, murala i postavljanja i distribucije plakata uvredljivog nacionalističkog sadržaja koji pod plaštom patriotizma izražavaju, promovišu, šire i potiču nacionalnu, vjersku i rasnu mržnju i netrpeljivost, kao i netrpeljivost i netoleranciju prema LGBT+ populaciji.

Djelovanjem navijačkih grupa u određenim sportskim, ali i drugim javnim manifestacijama na prostoru BiH, pored eksponiranja u navijačkom ekstremizmu (huliganstvu) mogu biti zloupotrijebljeni od strane radikalnih grupacija sa sigurnosnog aspekta.

Raspoloživa saznanja ukazuju i na njihovo prisustvo, odnosno djelovanje pojedinih navijačkih grupa u BiH i njima bliskih ultradesničarskih organizacija i pokreta poznatih i po krajnje ekstremno radikalnim istupima i to uglavnom u etnički osjetljivim sredinama, što utiče na destabilizaciju lokalnih sigurnosnih prilika. Navedeno ukazuje na međusobnu povezanost ovih lica, prvenstveno u iskazivanju ekstremizma i nacionalizma.

4.7. Incidenti motivisani predrasudama i krivična djela počinjena iz mržnje⁷

Uprkos adekvatnom zakonodavnom okviru za provođenje istrage, krivično gonjenje i suđenje za krivična djela počinjena iz mržnje, i dalje je prisutan neadekvatan institucionalni odgovor. Ogromna većina incidenata – skoro 80 posto – ostala je u predistražnoj fazi sa slabim izgledima da budu istraženi kao incidenti ili krivična djela počinjena iz mržnje.

Institucionalni propust u prepoznavanju nasilja iz mržnje dovodi do uskraćivanja prava žrtava na zaštitu i sigurnost i dovodi do nekažnjavanja počinitelja. U heterogenom, postkonfliktnom i podijeljenom BiH društvu, neuspjeh da se pravilno odgovori na ovakve incidente može produbiti podjele i otvoriti prostor za pogoršanje sigurnosne situacije i činjenje teških krivičnih djela. Kada se to dovede u vezu s institucionalnom normalizacijom i banalizacijom ovakvih incidenata, to neizbježno dovodi do nedostatka povjerenja u institucije i podrivanja vladavine prava.

4.8. Zloupotreba interneta i društvenih mreža

Ekstremno-radikalne strukture u BiH u potpunosti su prepoznale ogroman potencijal, veliku prednost i korist masovnih medija i društvenih mreža, jer pružaju maksimalan efekat s minimalnim troškovima, s malo tehničkog znanja i bez velike upotrebe vlastitih resursa.

⁷ Informacija Misije OSCE-a u BiH

Pojedine društvene mreže se, pored međusobnog komuniciranja i propagande radikalnih ideologija, sve intenzivnije koriste za prikupljanje i razmjenu podataka i informacija za prikupljanje novčanih sredstava, vrbovanje, mobilizaciju i obučavanje novih članova, te međusobno umrežavanje i povezivanje.

4.9. Migracije

Vodeći računa o međunarodnim standardima zaštite ljudskih prava, pitanje migracija u postojećim uslovima može se posmatrati i kao sigurnosno pitanje, posebno u smislu mogućeg korištenja migrantskih tokova za kretanje potencijalnih terorista.

Ovaj rizik dodatno naglašavaju problemi identifikovani kroz nadležnosti različitih službi i agencija po pitanju migranata, različite pristupe u postupanju vezanom za migrante, postojeće jezičke barijere, nepoznate tokove novca koji koriste migranti, nemogućnost utvrđivanja identiteta, nepostojanje jasnih procedura i instrukcija, te nedovoljnu saradnju organa, agencija i službi u postupanju s migrantima, kao i niz drugih limitirajućih faktora identifikovanih u praksi. Sve ovo ostavlja prostor da se fluktuacija migranata posmatra između ostalog i kao sigurnosno pitanje u kontekstu terorizma.

5. RODNA KOMPONENTA I NJEN ZNAČAJ u prevenciji terorizma te nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu

Ravnopravnost spolova je jedan od osnovnih principa međunarodnog prava, a BiH domaćim zakonodavnim okvirom te usvajanjem međunarodnih konvencija i deklaracija pokazuje opredijeljenost za očuvanje ovih principa. Rezolucije VSUN 1325 (2000) i 2242 (2015) prepoznaju potrebu uključivanja žena u sprječavanje sukoba i upravljanje sukobima, kao i na prevenciju i borbu protiv nasilnog ekstremizma. Aktivno učešće žena doprinosi efikasnoj prevenciji konflikata, izgradnji mira te prevenciji terorizma, nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu.

Strategija za prevenciju i borbu protiv terorizma u BiH 2021-2026. prepoznaje potrebu za razumijevanje iskustava muškaraca i žena kada su žrtve terorizma i nasilnog ekstremizma, kada ovakva djela potiču i čine te kada su korisnici penitencijarnih tretmana i programa. Strategija uzima u obzir kršenje ljudskih prava žena, rodno zasnovano nasilje nad ženama i djecom koje vrše ili na koje pozivaju terorističke i nasilno ekstremističke grupe. Prepoznata je i potreba za kontinuiranim unaprjeđenjem razumijevanja iskustava društvenog i političkog konteksta unutar kojeg se odigrava rodna dinamika.

Tokom implementacije Strategije radit će se na povećanju znanja i svijesti o načinima na koje nasilni ekstremizam i radikalizacija koji vode ka terorizmu utiču na djevojke i žene u BiH, te na koji način pružiti adekvatnu zaštitu ženama, djevojkama i djevojčicama u situacijama kada su izložene djelovanju i uticaju tih grupa. Potreban je kontinuiran rad na podizanju svijesti u vezi s faktorima i motivima koji vode do radikalizacije djevojaka i žena i njihovog pridruživanja nasilno ekstremističkim grupama. Jačanje aktivnog učešća djevojaka i žena u prevenciji nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu jedan je od načina borbe protiv terorizma. Istovremeno, Strategija predviđa aktivnosti koje nisu samo fokusirane na žene i djevojčice, već i aktivnosti kojima se pokušavaju razumjeti, dekonstruisati i prevladati štetni rodni stereotipi uključujući ranjivost muškaraca i dječaka.

Većini nasilno ekstremističkih grupa zajedničko je to što se pod krinkom očuvanja „tradicionalnih porodičnih“ vrijednosti protive ljudskim pravima žena, pravima LGBT+ osoba i njihovom aktivnom učešću u društvenom i političkom životu. U samoj srži takvih ideologija je potreba kontrolisanja žena, isključivanja i kažnjavanja onih čija seksualna orijentacija, rodni identitet i iskazivanje nisu u skladu sa time. Posebne mete nasilno-ekstremističkih grupa mogu biti istaknuti aktivisti i aktivistkinje, te javni događaji vezani za prava žena i LGBT+ osoba, no u skladu sa principom „nenanošenje štete“ potrebno je ove rizike sagledati proporcionalno s ljudskim pravima žena i LGBT+ osoba, primarno njihovom slobodom okupljanja, ali i drugim ljudskim pravima i slobodama da potencijalne mjere prevencije i zaštite od terorizma, te nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu ne bi dodatno urušile položaj žena i LGBT+ osoba u našem društvu.

S druge strane, žene mogu imati ključnu ulogu u nasilno ekstremističkim pokretima, uticati na prenos njihovih ideologija s jedne generacije na drugu i tako ih održavati živim.

BiH, kao i ostale države Evrope, bila je suočena s odlaskom lica na strana ratišta u Siriju i Irak. Uzimajući u obzir da od ukupnog broja državljana BiH koji čekaju repatrijaciju, većinu čine žene i djeca, ova Strategija predviđa različite vrste intervencija njihove rehabilitacije, reintegracije i resocijalizacije (RRR).

6. STRATEŠKI CILJEVI

Kao što je ranije naglašeno u uvodnom dijelu, ova Strategija kao osnovni cilj postavlja **efikasnu prevenciju i suprotstavljanje svim oblicima terorizma, odnosno nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu, poštujući pritom vrijednosti demokratije, vladavine prava i ljudskih prava i osnovnih sloboda.**

U skladu s tim, Strategija se realizuje kroz četiri strateška cilja:

A. PREVENCIJA

terorizma, nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu

B. ZAŠTITA

građana i infrastrukture, smanjenje ranjivosti na napade, uključujući poboljšanu sigurnost granica i transporta

D. UNAPRJEĐENJE

procedura istraga, krivičnog progona, penitencijarnog i postpenalnog tretmana u slučajevima terorizma i srodnih krivičnih djela

C. ODGOVOR/REAKCIJA

na moguće terorističke napade i saniranje njihovih posljedica

A. PREVENCIJA terorizma, nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu

Preventivne aktivnosti zahtijevaju općedruštveni pristup, uspostavljanje političkih, socio-ekonomskih i drugih preduslova kroz uključivanje svih društvenih aktera u BiH u cilju sveobuhvatnog i efikasnog preventivnog djelovanja. Strategija definiše prioritete u oblasti prevencije terorizma, nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu. Jačanje uloge društvenih korektiva od porodice, preko socijalnih i zdravstvenih službi, institucija obrazovanja, akademske zajednice, organizacija civilnog društva, vjerskih zajednica i medija, predstavlja ključni element ovoga procesa unaprjeđenjem postojećih i razvijanjem novih programa prevencije.

Preventivne mjere će se provoditi kroz saradnju institucija i agencija na svim nivoima vlasti u BiH s građanima i organizacijama civilnog društva. Poseban naglasak stavit će se na rad policije u zajednici, javno-privatno partnerstvo, razvoj ciljanih programa za ranjive lokalne zajednice, učešće vjerskih zajednica, te mladih i žena.

Prioritetne mjere u oblasti prevencije terorizma, nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu uključuju:

A.1. Jačanje društvene otpornosti

Razvijat će se i provoditi ciljane kampanje usmjerene na podizanje svijesti o štetnim posljedicama terorizma, nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu, kao i svim njihovim oblicima, uzrocima i rizicima, uključujući i bioterorizam.

Ova prioritetna mjera podrazumijeva veću uključenost regulatornih tijela, medija i online prostora te jačanje njihovog djelovanja u preventivnim programima, kao i unaprjeđenje standarda, alata i modela informisanja javnosti. Unaprijedit će se kapaciteti medija u izvještavanju u okviru prevencije i suzbijanja nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu, kao i o njihovim pojavnim oblicima.

Nadalje, obuhvata jačanje saradnje nadležnih tijela i organizacija civilnog društva u cilju suzbijanja govora mržnje u javnom prostoru i promociju pozitivnih narativa. Dio mjere je također pružanje podrške organizacijama civilnog društva usmjerenim ka prevenciji govora mržnje i krivičnih djela počinjenih iz mržnje. Pored toga naglasak će se staviti na osnaživanje interkulturalnog i međureligijskog dijaloga, kao i zajedničke i samostalne preventivne aktivnosti vjerskih zajednica.

Mjere će uključivati i aktivnosti promovisanja vrijednosti demokratije, ravnopravnosti spolova, vladavine prava, tolerancije, dijaloga i razvoja kritičkog mišljenja kroz specifične edukativne, nastavne i vannastavne programe za mlade.

Unaprjeđenje i razvoj sistema rada policije u zajednici u svrhu suzbijanja nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu i jačanja sigurnosne kulture u zajednici će također biti predmet djelovanja.

A.2. Odvraćanje od nasilnog ekstremizma i terorizma

Ova prioritetna mjera omogućava jačanje kapaciteta sistema obrazovanja i sistema socijalne i zdravstvene zaštite za rano prepoznavanje i odvrćanje ranjivih osoba i grupa od nasilnog ekstremizma i terorizma.

U cilju ranog prepoznavanja i preventivnog djelovanja, provodit će se efikasno praćenje, analiza i razmjena svih informacija i podataka koje se odnose na osobe i grupe povezane s terorizmom, nasilnim ekstremizmom i radikalizacijom koji vode ka terorizmu. Uspostavit će se održiv model saradnje s civilnim društvom, uključujući akademsku zajednicu i medije u cilju unaprjeđenja odgovora na navedene izazove.

Ova mjera podrazumijeva unaprjeđenje kapaciteta ustanova obrazovanja, socijalne zaštite i zaštite mentalnog zdravlja na prepoznavanju i pružanju intervencije osobama u riziku, mladima i marginalizovanim grupama. U saradnji s institucijama obrazovanja i zavodima i agencijama za zapošljavanje na svim nivoima, pružat će se podrška mladim i nezaposlenim osobama da bi se unaprijedio njihov socio-ekonomski status i smanjio rizik od nasilnog ekstremizma. Pored toga, uspostaviti će se i provoditi programi rodne ravnopravnosti i prevencije nasilja nad ženama kao i suzbijanja svih vrsta diskriminacije.

Poticat će se uspostavljanje multidisciplinarnih timova u cilju rane detekcije faktora rizika i osoba u riziku od radikalizacije u nasilni ekstremizam te pružanju ciljanih intervencija.

A.3. Rehabilitacija, reintegracija i resocijalizacija u zavodskom i vanzavodskom okruženju

Programi i aktivnosti reintegracije, rehabilitacije i resocijalizacije (u daljem tekstu: RRR programi) sadržat će kratkoročne, srednjoročne i dugoročne mjere iz oblasti sigurnosti, zdravstvene i socijalne zaštite, osiguranja pristupa obrazovanju, mjera za ekonomsku podršku i zapošljavanje, pravnu pomoć, kao i druge potrebne mjere u zavodskom i vanzavodskom okruženju. Ova mjera također podrazumijeva pružanje podrške jačanju sistema izvršenja krivičnih sankcija u naporima usmjerenim na postizanje održive rehabilitacije, reintegracije i resocijalizacije osuđenih lica za terorizam ili srodna krivična djela nakon odsluženja zatvorske kazne i povratka u lokalne zajednice.

Programi u RRR usmjereni su ka odvrtaanju ranjivih osoba i grupa da odaberu nasilni ekstremizam i terorizam kao sredstvo za postizanje svojih ciljeva. U tom kontekstu, poseban naglasak potrebno je dati mjerama prevencije i sprječavanj procesa indoktrinacije u terorističke ideologije, posebno onih njegovih oblika koji sadrže jasne elemente poticanja na terorizam, bilo direktno ili indirektno, javnog veličanja odnosno promovisanja djela terorizma, te regrutovanje za terorizam. Programi su također usmjereni na pojedince radikalizovane u nasilje, što može uključivati ali se ne ograničava na činjenje terorističkih djela, a ponekad i njihove porodice, kao i na one koji nisu ušli u zavodski sistem.

Programi prevencije provodit će se podjednako u zavodskom okruženju s ciljem prevencije radikalizacije, kao i širenja, indoktrinacije i usvajanja ekstremističkih ideologija koje vode ka terorizmu, kao i definisanja, usvajanja i provođenja programa rehabilitacije i programa pripreme za reintegraciju bivših zatvorenika u lokalnu zajednicu nakon odsluženja zatvorske kazne.

Uspješnost i efikasnost realizacije RRR programa i aktivnosti reintegracije, rehabilitacije i resocijalizacije u velikoj mjeri zavisit će od nivoa uspostavljene saradnje između različitih agencija. U tom smislu uspostavljanje pravnog i institucionalnog okvira u cilju unaprjeđenja saradnje između kazneno-popravnih zavoda, ministarstava pravde u BiH,⁸ agencija za provođenje zakona, sistema socijalne zaštite i zaštite mentalnog zdravlja je jedan od osnovnih strateških prioriteta. Međuinstitucionalna saradnja je od ključne važnosti u pogledu postizanja efikasne rehabilitacije zatvorenika, pripreme za otpust, pružanja post-penalne zaštite i postupanja s bivšim zatvorenicima osuđenim za krivična djela terorizma i srodna djela. Post-penalna podrška podrazumijeva aktivnu koordinaciju i komunikaciju između različitih institucija na svim nivoima vlasti u cilju sprječavanja recidivizma i postizanja uspješne rehabilitacije i reintegracije.

RRR programi obuhvatit će i porodice osuđenih lica kao i povratnike sa stranih ratišta, uključujući žene i djecu. U realizaciji RRR programa potrebno je osigurati uključivanje svih relevantnih učesnika kao što su centri za socijalni rad, centri za zaštitu mentalnog zdravlja, zavodi za zapošljavanje, institucije formalnog i neformalnog obrazovanja, porodica, mentori, relevantni predstavnici lokalne zajednice, organizacije civilnog društva, religijske zajednice i agencije za provođenje zakona.

A.4. Suzbijanje zloupotrebe komunikacionih i informacionih tehnologija

Ova prioritetna mjera podrazumijeva daljnju modernizaciju sistema ranog prepoznavanja i preventivnog djelovanja, uključujući unaprjeđenje zaštite informaciono-komunikacionih

⁸ Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, Federalno ministarstvo pravde i Ministarstvo pravde Republike Srpske.

sistema institucija od terorističkih prijetnji te identifikacije potencijalnih terorista kako u zemlji tako i u inostranstvu.

Težit će se potpunoj implementaciji međunarodnih standarda u domeni kibernetičke sigurnosti u cilju praćenja i suzbijanja zloupotrebe interneta u terorističke svrhe.

Pored toga, naglasak će se staviti na suzbijanje govora mržnje počinjenog putem interneta i sprječavanje pristupa sadržajima koji potiču na nasilni ekstremizam, radikalizaciju i terorizam, opravdavaju ga ili veličaju. Poticat će se prepoznavanje, praćenje i sprječavanje širenja terorističkih sadržaja na Internetu i korištenje efikasnih strateških komunikacionih mjera.

Poticat će se provođenje programa promocije medijske i informacione pismenosti te podizanje svijesti mladih putem interneta i društvenih mreža o fenomenima nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu.

A.5. Preventivne sigurnosne mjere

U sklopu preventivnog djelovanja sigurnosnih agencija, ova prioritetna mjera obuhvata jačanje kapaciteta i procedura za prikupljanje, analizu i razmjenu operativnih, obavještajnih, finansijsko-obavještajnih i kriminalističko-obavještajnih podataka i saznanja o aktivnostima koje ukazuju na planiranje ili počinjenje krivičnih djela terorizma i povezanih s terorizmom.

Nadalje, nadležni organi u saradnju sa sigurnosnim agencijama će unaprijediti sistem za kontrolu granice i sistem procedura prije izdavanja viza u cilju identifikacije potencijalnih terorista.

Jačat će se kapaciteti za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, u finansijskom i nefinansijskom sektoru, s posebnim naglaskom na jačanje administrativnog nadzora, prepoznavanje opasnosti od finansiranja terorističkih aktivnosti, zloupotrebu kriptovaluta u finansiranju terorističkih aktivnosti i razmjenu informacija između nadležnih organa.

B. ZAŠTITA građana i infrastrukture, smanjenje ranjivosti na terorističke napade, uključujući poboljšanu sigurnost granica i transporta

U području zaštite građana i infrastrukture, smanjenja ranjivosti na terorističke napade, uključujući poboljšanu sigurnosti granica i transporta od terorizma utvrđene su potrebe za daljnjim unaprjeđenjem sistema za ranu detekciju i prepoznavanje kredibilnih prijetnji.

Ova prioritetna mjera podrazumijeva unaprjeđenje metodologija za procjenu realnog rizika i ugroženosti od terorističkih napada u skladu sa međunarodnim standardima. Unaprijedit će se pravovremena razmjena podataka između nadležnih institucija na svim nivoima u BiH iz postojećih sigurnosnih baza podataka u skladu sa zakonskim obavezama i potpisanim sporazumima. Jačat će se kapaciteti i unaprjeđenje međusobne komunikacije, saradnje i koordinacije na svim nivoima u BiH, kao i saradnje s međunarodnim agencijama.

Jačat će se kapaciteti i razvijati procedure praćenja, evidencije, analize te nadzora u segmentu transporta, skladištenja i korištenja oružja, vojne opreme, municije i minsko-eksplozivnih sredstava (MiMES-a), odnosno sredstava dvojne namjene, hemijskog, biološkog, radioaktivnog i nuklearnog materijala (CBRN) kao i njihovog unutrašnjeg i vanjskog transporta. Jačat će se i međuinstitucionalna saradnja u BiH, kao i saradnja s Međunarodnom agencijom za atomsku energiju (IAEA) u smislu podrške za nuklearnu sigurnost.

Nadalje, uspostaviti/unaprijediti će se legislativni i regulatorni okvir za identifikaciju, zaštitu i otpornost kritične infrastrukture te poboljšati zaštitu javnih prostora i mekih ciljeva⁹.

Unaprijediti će se saradnja institucija za provođenje zakona specijalizovanih za borbu protiv terorizma s timovima za odgovor na kompjuterske incidente (CERT-ovima) u BiH.

U cilju efikasne kontrole granice i mjera u oblasti viznog režima te zaštite informaciono-komunikacionih sistema, unaprijediti će se Migracioni informacioni sistem (MIS) između ostalog uvođenjem biometrijskog modula, a zbog prilagođavanja potrebama i korištenju institucija i agencija te daljnjeg usklađivanja sa standardima EU.

⁹ Meka meta/cilj je osoba ili stvar koja je relativno nezaštićena ili ranjiva, posebno u odnosu na teroristički napad. Tipične "meke/ciljevi" su civilne lokacije na kojima se okupljaju nenaoružani ljudi u velikom broju; primjeri uključuju nacionalne spomenike, bolnice, škole, sportske arene, hotele, kulturne centre, kina, kafiće i restorane, vjerske objekte, noćne klubove, trgovačke centre, lokacije za prevoz, itd.

C. ODGOVOR / REAKCIJA na moguće terorističke napade i sanacija njihovih posljedica

U slučaju terorističkog napada, neophodna je pravovremena identifikacija i kvalifikacija događaja kao terorističkog napada kao i adekvatna reakcija nadležnih institucija.

Razvijat će se metodologije upravljanja kriznim situacijama na svim nivoima u BiH u skladu sa pozitivnim propisima u BiH i međunarodnim standardima.

Primjenjivat će se sistem zaštite i spašavanja, te implementacija strateških okvira i planova iz oblasti saniranja posljedica prirodnih i drugih nesreća, u svrhe suočavanja s eventualnim terorističkim napadima i njihovim posljedicama. Jačat će se koordinacija na svim nivoima u smislu razmjene operativnih, obavještajnih i policijskih podataka.

S obzirom na nedostatke u pogledu standardnih operativnih procedura te civilno-vojne saradnje u odgovoru na terorističke napade i sanaciji njihovih posljedica, unaprijedit će se saradnja i koordinacija te kapaciteti nadležnih struktura za mobilizovanje resursa institucionalnog, vojnog i privatnog sektora, kroz unaprjeđenje i operacionalizaciju dokumenta Plan civilno-vojne saradnje. U smislu zaštite žrtava terorističkih i srodnih djela, uspostaviti će se mehanizmi za svaki vid pomoći žrtvama, a posebno socijalna i zdravstvena pomoć.

U oblasti odgovora na teroristički napad i njegove posljedice, jačat će se saradnja i pravovremena razmjena podataka s drugim državama te međunarodnim partnerima i organizacijama.

D. UNAPRJEĐENJE procedura istraga, krivičnog progona, penitensijarnog i postpenalnog tretmana u slučajevima terorizma i srodnih krivičnih djela

Fokus prioriternih mjera u ovoj oblasti je na ranom detektovanju i dokumentovanju pojava koje mogu ukazivati na postojanje planova i aktivnosti, odnosno ranoj identifikaciji pojedinaca, grupa i mreža koje pokazuju namjere za počinjenje ovih krivičnih djela.

S tim u vezi, unaprijedit će se međunarodna pravosudna, policijska, operativna i obavještajna saradnja, te međunarodna koordinacija i razmjena informacija i podataka, kroz saradnju s INTERPOL-om, EUROPOL-om, EUROJUST-om.

Također unaprijedit će se procedure prikupljanja, analize, saradnje i razmjene operativnih, obavještajnih, finansijsko-obavještajnih, informaciono-sigurnosnih i kriminalističko-obavještajnih podataka o aktivnostima koje ukazuju na planiranje ili počinjenje krivičnih djela terorizma i povezanih krivičnih djela. Poboljšat će se procedure za elektronski pristup bazama podataka i registrima koje mogu sadržavati informacije od značaja za institucije i agencije za provođenje zakona u BiH.

Posebno težište istražno-represivnih aktivnosti stavit će se na oblasti: terorističke propagande i poticanje (posebno putem interneta), kibernetički terorizam, vrbovanje radi terorističkih aktivnosti, finansiranje terorizma, davanje bilo kakve podrške teroristima, te davanja uputa ili činjenja dostupnim teroristima bilo kakvih sredstava koji mogu poslužiti za izvršenje krivičnih djela terorizma. Nadalje, razvijat će se i jačati mehanizmi saradnje institucija i agencija za provođenje zakona u BiH, pravosudnih organa i pružatelja usluga u BiH i inostranstvu s ciljem pribavljanja podataka vezanih za krivična djela terorizma i povezanih s terorizmom na internetu.

Poticat će se usklađivanje materijalne i procesne odredbe krivičnog zakonodavstva s međunarodnim okvirom u oblasti suzbijanja terorizma i nasilnog ekstremizma. Nastojat će se poboljšati kapaciteti i legislativa za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti zbog usklađivanja s relevantnom pravnom stečevinom EU, relevantnim instrumentima UN-a te preporukama MONEYVAL-a i FATF-a¹⁰. Dodatni naglasak će se staviti na unaprjeđenje pravnog okvira za izvršenje krivičnih sankcija koji direktno ili indirektno imaju uticaj na postupanje s osobama osuđenim za krivično djelo terorizma i srodna djela.

Kontinuirano će se raditi na unaprjeđenju istražnih i obavještajnih kapaciteta institucija i agencija za sprovođenje zakona u BiH, kao i kapaciteta pravosudnih organa u oblasti

¹⁰ Vidi: <https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>

procesuiranja krivičnih djela terorizma i povezanih krivičnih djela. Važno je naglasiti da će se zaštita svjedoka i žrtava te postupanje sa ženama u svim fazama krivičnih postupaka za krivična djela terorizma i srodna djela provoditi u skladu sa najvišim standardima zaštite ljudskih prava, uključujući i rodno osjetljiv pristup.

Kazneno-popravne ustanove (KPU) mogu predstavljati plodno tlo za radikalizaciju zatvorenika i širenje nasilnih ekstremističkih ideologija koje u konačnici predstavljaju veliku opasnost kako za „redovnu“ zavodsku populaciju, tako i za društvo u cjelini. U tom smislu pažnja će se usmjeriti na uspostavljanje mehanizama za smanjenje negativnog uticaja koji radikalizovani zatvorenici mogu imati na druge zatvorenike. Unaprijedit će se mehanizam međuagencijske saradnje i razmjene informacija na strateškom i operativnom nivou između kazneno-popravnih zavoda i ostalih relevantnih institucija. Razvijat će se programi obrazovanja, obuke i profesionalnog razvoja zavodskog osoblja u pogledu prevencije zavodske radikalizacije i postupanja sa zatvorenicima, uz potpuno poštivanje međunarodnih i evropskih standarda iz oblasti zaštite ljudskih prava.

U cilju postizanja efikasnog postupanja s osobama osuđenim za krivično djelo terorizma i srodna djela, poticat će se uspostavljanje pravnog okvira za unaprjeđenje međuagencijske saradnje i razmjene informacija na strateškom i operativnom nivou između kazneno-popravnih zavoda, agencija za sprovođenje zakona, centara za socijalni rad i drugih nadležnih institucija. Posebna pažnja će se posvetiti izradi pred-otpusnih i post-penalnih strategija te programa postupanja.

7. IZRADA AKCIONIH PLANOVA I IMPLEMENTACIJA STRATEGIJE

Akcioni plan za provedbu Strategije za prevenciju i borbu protiv terorizma (2021-2026) izrađuje se u cilju provođenja strateških mjera s težištem na područja prevencije i borbe protiv terorizma, prevencije nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu i krivičnih djela počinjenih iz mržnje. Ovaj Akcioni plan donosi Vijeće ministara BiH, a na prijedlog Radne grupe.

Entitetske vlade te vlada Brčko Distrikta BiH donose vlastite akcijske planove za provedbu Strategije koje su u skladu s ciljevima i mjerama iz ovog dokumenta i za koje je zakonom utvrđena nadležnost entitetskih i institucija Brčko distrikta BiH. Rok za izradu je 90 dana od dana usvajanja Strategije.

U izradi svih Akcionih planova potrebno je identifikovati mjere koje proizlaze iz Strategije za provođenje prioriteta ciljeva te pojasniti način eventualnog provođenja pobrojanih ključnih prioriteta definisanih kroz stubove Strategije. Akcioni planovi na nivoima entiteta i Brčko distrikta BiH su u obavezi pratiti Strategiju. Nosioци aktivnosti i predloženi rokovi su dati okvirno od strane članova Radne grupe, da bi se olakšala izrada Strategijom predviđenih akcionih planova te postigao određen nivo vremenske usklađenosti u provođenju prioriteta ciljeva.

Implementacija Strategije će se odvijati kroz sve nivoe vlasti u skladu sa ustavnim i zakonskim ovlaštenjima institucija Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH, a kroz izradu/reviziranje akcionih planova koji će pratiti ciljeve i mjere Strategije, te uspostavljanjem modela nadzora i evaluacije.

Posebnom Odlukom Vijeća ministara BiH uspostaviti će se Koordinaciono tijelo za praćenje implementacije Strategije. Koordinaciono tijelo činit će predstavnici nadležnih institucija/agencija sa svih nivoa vlasti po odluci Vijeća ministara BiH. Mandat ovog tijela će biti vezan za period implementacije Strategije.

Koordinaciono tijelo jednom godišnje podnosi izvještaj Vijeću ministara BiH o progresu u implementaciji Strategije s prijedlogom razmatranja od strane Vijeća ministara BiH te dostave na razmatranje i nadležnim komisijama Parlamenta BiH. Ovi izvještaji mogu sadržavati i prijedloge za donošenje novih mjera, odnosno kreiranje dodatnih programa i projekata u svrhu potpunog ostvarenja osnovnih ciljeva, vizije i misije Strategije. Izvještaj o implementaciji Strategije bit će sačinjen za svaku kalendarsku godinu i dostavljen Vijeću ministara BiH.

Izvještaj će obuhvatiti informaciju o stepenu implementacije strateških mjera i ciljeva razrađenih i realizovanih kroz akcioni plan na nivou BiH i akcione planove Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH. Izvještaji o realizaciji Strategije Vlada Entiteta i Brčko distrikta BiH činit će aneks Izvještaja o realizaciji Strategije.

Implementacija akcionih planova će se odvijati uz punu saradnju i koordinaciju među institucijama na svim nivoima vlasti u BiH, uključujući organizacije civilnog društva.

1. USKLAĐENOST STRATEGIJE SA ZAKONODAVNIM, STRATEŠKIM I MEĐUNARODNIM OKVIROM

Ciljevi i mjere Strategije usklađeni su sa zakonskim i strateškim okvirom na svim nivoima u BiH, te u najvećoj mjeri uzimaju u obzir odgovarajuće međunarodne dokumente UN-a, Vijeća Evrope, EU i OSCE-a.

Strategija slijedi i unaprjeđuje principe utvrđene dokumentom Sigurnosna politika BiH iz 2006. godine, te trima prethodnim Strategijama usvojenim 2006., 2010. odnosno 2015. godine.

BiH je ratifikovala i uskladila zakonodavstvo s relevantnim **univerzalnim instrumentima UN-a za borbu protiv terorizma i instrumentima Vijeća Evrope**.¹¹

Zakonodavni i strateški okvir, mjere i aktivnosti trebaju težiti potpunom usklađivanju s ključnim dokumentima Vijeća sigurnosti UN-a, EU i OSCE iz oblasti prevencije i borbe protiv nasilnog ekstremizma, radikalizacije koja može voditi terorizmu i terorizma, uključujući:

Rezolucije Vijeća sigurnosti: broj 1267 (1999) o *zabrani određena djela terorizma*; broj 1373 (2001) koja predviđa *zakonodavni, regulatorni i institucionalni okvir za borbu protiv terorizma*; broj 1377 (2001) sa ministarskom deklaracijom o *globalnoj borbi protiv terorizma*; broj 1566 (2004) o *pojmu terorizma i finansijskih mjera za borbu protiv terorizma*; broj 2396 (2017) koja poziva na *strategije krivičnog gonjenja, rehabilitacije i reintegracije*; broj 2195 (2014) o *osudi svih oblika terorizma*; broj 2170 i 2178 (2014) o *krivičnom gonjenju, rehabilitaciji i reintegraciji FTF-i sprječavanje radikalizacije u terorizam*; broj 2242 (2015) o *ulozi žena*; broj 2250 (2015) o *prevenciji nasilnog ekstremizma*; broj 2322 (2016) te 2341 i 2354 (2017) o *međunarodnoj saradnji u prevenciji i borbi protiv terorizma*; broj 2462 (2019) o *finansiranju terorizma i sprječavanju pranja novca*; broj 2467 (2019) o *zabrani seksualnog i rodno zasnovanog nasilja*.

Dokumenti EU: Uredba Vijeća (EZ) o posebnim mjerama ograničavanja protiv određenih osoba i subjekata s ciljem borbe protiv terorizma (2580/2001, 2001); Okvirna odluka EU o suzbijanju terorizma (2002, 2008); Komunikacija Komisije Evropskom parlamentu, Vijeću, Evropskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: Evropski program sigurnosti (COM, 2015); Odluka Vijeća (EU, Euratom) o stavljanju izvan snage Odluke 2007/124/EZ,

¹¹ Lista ovih instrumenata se nalazi u poglavlju 2. ovog Aneksa.

Euratom o utvrđivanju posebnog programa „*Sprječavanje, pripravnost i upravljanje posljedicama terorizma i drugih rizika povezanih sa sigurnošću*” kao dijela Općeg programa sigurnosti i zaštite sloboda za period od 2007. do 2013. (2015/457, 2015); Direktiva EU Evropskog parlamenta i Vijeća o napadima na informacijske sisteme i o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2005/222/PUP (2013/40, 2013); Uredba (EU) Evropskog parlamenta i Vijeća o Agenciji Europske unije za saradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (EUROPOL) (2016/794, 2016); Komunikacija Komisije Evropskom parlamentu i Vijeću o *Akcionom planu za jačanje borbe protiv finansiranja terorizma* (COM, 2016); Uredba (EU) 2021/784 Evropskog parlamenta i Vijeća o *borbi protiv širenja terorističkog sadržaja na internetu*; Direktiva (EU) 2016/681 Evropskog parlamenta i Vijeća o *uporabi podataka iz evidencije podataka o putnicima (PNR) u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istrage i krivičnog progona krivičnih djela terorizma i teških krivičnih djela*; Direktiva (EU) 2016/1148 Evropskog parlamenta i Vijeća o *mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sistema širom Unije*; Direktiva (EU) Evropskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive Vijeća o *nadzoru nabave i posjedovanja oružja* (91/477/EEZ, 2017); Zaključci Vijeća o *vanjskom djelovanju EU-a u borbi protiv terorizma* (2017/853, 2017); EU Direktiva 2017/541 Evropskog Parlamenta i Vijeća o *suzbijanju terorizma* (2017); Odluka Vijeća (EU) 2022/895 o *odobravanju otvaranja pregovora u ime Evropske unije o sveobuhvatnoj međunarodnoj konvenciji o borbi protiv upotrebe informacijskih i komunikacijskih tehnologija u kriminalne svrhe* (2022/895, 2022).

Dokumenti OSCE-a: *Plan akcije za borbu protiv terorizma* – Bukurešt (2001); *Povelja o prevenciji i borbi protiv terorizma* (2002); *Ministarska izjava o prevenciji i borbi protiv terorizma* (2004); Ministarsko vijeće (Ljubljana, 2005); Ministarska vijeća (Madrid – 2007 i Helsinki – 2008) o *zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda u primjeni mjera protiv terorizma*; Ministarsko vijeće (Atena, 2009) o primjeni *međunarodnog pravnog okvira protiv terorizma i međunarodna saradnja*; Deklaracija Ministarskog vijeća o *ulozi OSCE-a u borbi protiv fenomena FTF u kontekstu UNSCR 2170 i 2178* (2014); OSCE-ODIHR Vodič: *Prevencija terorizma i suzbijanje nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu: Pristup kroz rad policije u zajednici* (2014); Ministarska vijeća (Beograd – 2015 i Hamburg – 2016) o *sveobuhvatnom pristupu u prevenciji nasilnog ekstremizma*; Deklaracija Ministarskog vijeća o *naporima OSCE u oblasti prevencije i borbe protiv terorizma/nasilnog ekstremizma* (2016); Ministarska vijeća (Basel – 2014 i Beč – 2017) o *prevenciji i sprječavanju finansiranja terorizma i upotrebi interneta u terorističke svrhe*; *Vanzatvorska rehabilitacija i reintegracija u prevenciji i suprotstavljanju nasilnom ekstremizmu i radikalizaciji koji vode ka terorizmu - Vodič za kreatore politika i praktičare u jugoistočnoj Evropi* (2020); *Zaštita ljudskih prava u zatvorima uz prevenciju radikalizacije koja vodi do terorizma ili nasilja: Vodič za monitore (ODIHR-PRI, 2021)*; *Upravljanje granicom i ljudska prava: Prikupljanje, obrada i razmjena ličnih podataka i korištenje novih tehnologija u borbi protiv terorizma, u kontekstu slobode kretanja (ODIHR, 2021)*.

Strategija uzima u obzir i preporuke FATF-a koje definišu okvir mjera koje države trebaju primijeniti da bi spriječile pranje novca i finansiranje terorizma, kao i finansiranje širenja oružja za masovno uništenje.

Ovaj strateški dokument inkorporira i ključne elemente *Akcionog plana UN-a za prevenciju nasilnog ekstremizma* (2016); *Globalne strategije Ujedinjenih nacija za borbu protiv terorizma* (2006); *Strategije Evropske unije za borbu protiv terorizma* (2005); *Strategije EU-a za borbu protiv radikalizacije i regrutovanje terorista* (2014).

Strategija se temelji na zakonodavstvu u BiH, uključujući:

- krivične zakone BiH, FBiH, RS i Brčko distrikta BiH;
- zakone o krivičnom postupku BiH, FBiH, RS i Brčko distrikta BiH;
- zakone o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora, drugih mjera i prekršaja BiH, FBiH, RS i Brčko distrikta BiH;
- zakone o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka BiH, FBiH, RS i Brčko distrikta BiH;
- *Zakon o programu zaštite svjedoka;*
- *Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranju terorističkih aktivnosti;*
- *Zakon o strancima;*
- *Zakon o primjeni određenih privremenih mjera radi efikasnog provođenja mandata međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju te drugih međunarodnih restriktivnih mjera;*
- *Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u BiH;*
- *Zakon o zaštiti ličnih podataka BiH;*
- *Zakon o zaštiti tajnih podataka BiH;*
- *Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima BiH;*
- zakone o prekršajima BiH, FBiH, kantona, RS i Brčko Distrikta BiH;
- zakone o javnom redu i miru FBiH, kantona, RS i Brčko Distrikta BiH;
- zakone iz oblasti zdravstvene i socijalne zaštite i obrazovanja RS, FBiH, kantona i Brčko distrikta BiH;
- zakone o parničnom i vanparničnom postupku BiH, FBiH, RS i Brčko Distrikta BiH;

Strategija uzima u obzir i druge strateške dokumente i akcione planove u BiH, kao što su:

- *Strategija za kontrolu malog oružja i lakog naoružanja* (2021-2025);
- *Deklaracija PA BiH protiv govora mržnje* (2016);
- *Procjena rizika od pranja novca i finansiranja terorizma u BiH i Akcioni plan za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma u Bosni i Hercegovini* (2018-2022);

- *Strategija integrisanog upravljanja granicom u Bosni i Hercegovini (2019 -2023);*
- *Akcionni plan za provedbu rezolucije Vijeća sigurnosti UN 1325 „Žene, mir i sigurnost“ (2018-2022);*
- *Smjernice za strateški okvir kibernetičke sigurnosti u BiH.*

Strateške mjere i aktivnosti predviđene Akcionim planom kontinuirano će se usklađivati s domaćim zakonskim i strateškim okvirom iz oblasti borbe protiv organizovanog kriminala, pranja novca i finansiranja terorizma, zaštite i spašavanja, kibernetičkog kriminala i sigurnosti, trgovine ljudima, krijumčarenja oružjem, ugrožavanja sigurnosti granice i upravljanja granicom, migracija i azila te međunarodnim okvirom iz oblasti prevencije nasilnog ekstremizma i terorizma i borbe protiv terorizma.

Ovaj Aneks je dinamičan dokument koji će se kontinuirano dopunjavati s novim propisima i međunarodnim standardima iz ove oblasti.

2. LISTA MEĐUNARODNIH DOKUMENATA

2.1. Univerzalni instrumenti UN-a za borbu protiv terorizma:

- Konvencija o krivičnim djelima i nekim drugim aktima izvršenim u zrakoplovu – Tokijska konvencija (1963);
- Konvencija o suzbijanju nezakonite otmice zrakoplova (1970) – Protokol uz ovu Konvenciju iz 2010. godine;
- Konvencija o suzbijanju nezakonitih akata uperenih protiv sigurnosti civilnog zrakoplovstva (1971) – Protokol uz ovu Konvenciju (1988);
- Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju krivičnih djela lica pod međunarodnom zaštitom, uključujući i diplomatske agente (1973);
- Međunarodna konvencija protiv uzimanja talaca (1979);
- Konvencija o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala (1980); Konvencija o suzbijanju nezakonitih djela protiv sigurnosti pomorske plovidbe (1988) – Protokol uz ovu Konvenciju (2005);
- Protokoli za suzbijanje nezakonitih djela protiv sigurnosti platformi za bušenje nafte koje se nalaze u epikontinentalnom pojasu (1988, 2005);
- Konvencija o obilježavanju plastičnih eksploziva radi njihove detekcije (1991);
- Međunarodna konvencija o sprječavanju terorističkih napada bombama (1997);
- Međunarodna konvencija o suzbijanju finansiranja terorizma (1999);
- Međunarodna konvencija o sprječavanju djela nuklearnog terorizma (2005);
- Konvencija o suzbijanju nezakonitih djela koji se odnose na međunarodnu civilnu avijaciju (2010).

2.2. Instrumenti Vijeća Evrope:

- Evropska konvencija o sprečavanju terorizma (1977) – Dodatni protokol uz ovu Konvenciju (2003);
- Konvencija Vijeća Evrope o sprečavanju terorizma (2005) – Dodatni protokol uz ovu Konvenciju (2015);
- Konvencija Vijeća Evrope o cyber kriminalu-Budimpeštanska konvencija uključujući 1. i 2. dodatne protokole (2003 i 2022)
- Konvencija Vijeća Evrope o pranju, traženju, zapljeni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom i o finansiranju terorizma (2005);
- Konvencija o kibernetičkom kriminalu (2001) – Dodatni protokol uz ovu Konvenciju (2003).

2.3. Rezolucije Vijeća sigurnosti:

- Rezolucija UNSCR broj 1267 (1999);
- Rezolucija UNSCR broj 1373 (2001);
- Rezolucija UNSCR broj 1377 (2001);
- Rezolucija UNSCR broj 1566 (2004);
- Rezolucija UNSCR broj 2170 (2014);
- Rezolucija UNSCR broj 2178 (2014);
- Rezolucija UNSCR broj 2195 (2014);
- Rezolucija UNSCR broj 2242 (2015);
- Rezolucija UNSCR broj 2250 (2015);
- Rezolucija UNSCR broj 2322 (2016);
- Rezolucija UNSCR broj 2341 (2017);
- Rezolucija UNSCR broj 2354 (2017);
- Rezolucija UNSCR broj 2396 (2017);
- Rezolucija UNSCR broj 2462 (2019);
- Rezolucija UNSCR broj 2467 (2019).

2.4. Dokumenti EU:

- Uredba Vijeća (EZ) o posebnim mjerama ograničavanja protiv određenih osoba i subjekata s ciljem borbe protiv terorizma (2580/2001, 2001);
- Okvirna odluka EU o suzbijanju terorizma (2002, 2008);
- Direktiva EU Evropskog parlamenta i Vijeća o napadima na informacione sisteme i o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2005/222/PUP (2013/40, 2013);
- Komunikacija Komisije Evropskom parlamentu, Vijeću, Evropskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: Evropski program sigurnosti (COM, 2015);
- Odluka Vijeća (EU, Euratom) o stavljanju izvan snage Odluke 2007/124/EZ, Euratom o utvrđivanju posebnog programa „*Sprečavanje, pripravnost i upravljanje posljedicama*

terorizma i drugih rizika povezanih sa sigurnošću” kao dijela Općeg programa sigurnosti i zaštite sloboda za razdoblje od 2007. do 2013. (2015/457, 2015);

- Uredba (EU) Evropskog parlamenta i Vijeća o Agenciji Evropske unije za saradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (EUROPOL) (2016/794, 2016);
- Komunikacija Komisije Evropskom parlamentu i Vijeću o *Akcionom planu za jačanje borbe protiv finansiranja terorizma* (COM, 2016);
- Uredba (EU) Evropskog parlamenta i Vijeća o borbi protiv širenja terorističkog sadržaja na internetu (2021/784, 2021);
- Direktiva (EU) Evropskog parlamenta i Vijeća o uporabi podataka iz evidencije podataka o putnicima (PNR) u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istrage i krivičnog progona krivičnih djela terorizma i teških krivičnih djela (2016/681, 2016);
- Direktiva (EU) Evropskog parlamenta i Vijeća o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacionih sistema širom Unije (2016/1148, 2016);
- Direktiva (EU) Evropskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive Vijeća o *nadzoru nabave i posjedovanja oružja* (91/477/EEZ, 2017);
- Zaključci Vijeća o *vanjskom djelovanju EU-a u borbi protiv terorizma* (2017/853, 2017);
- EU Direktiva 2017/541 Evropskog Parlamenta i Vijeća o suzbijanju terorizma (2017);
- Odluka Vijeća (EU) 2022/895 o odobravanju otvaranja pregovora u ime Evropske unije o sveobuhvatnoj međunarodnoj konvenciji o borbi protiv upotrebe informacijskih i komunikacijskih tehnologija u kriminalne svrhe (2022/895, 2022);
- Direktiva (EU) 2015/849 Evropskog parlamenta i Vijeća od 20. maja 2015. o sprečavanju korištenja finansijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 Evropskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ;
- Direktiva (EU) 2018/843 Evropskog parlamenta i Vijeća od 30. maja 2018. o izmjeni Direktive (EU) 2015/849 o sprečavanju korištenja finansijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma i o izmjeni direktiva 2009/138/EZ i 2013/36/EU.

2.5. Dokumenti OSCE-a:

- Plan akcije za borbu protiv terorizma – Bukurešt (2001);
- Povelja o prevenciji i borbi protiv terorizma (2002);
- Ministarska izjava o prevenciji i borbi protiv terorizma (2004);
- Ministarsko vijeće (Ljubljana, 2005);
- Ministarsko vijeće (Madrid, 2007);
- Ministarsko vijeće (Helsinki, 2008);
- Ministarsko vijeće (Atena, 2009);
- Ministarsko vijeće (Beograd, 2015)
- Ministarsko vijeće (Hamburg, 2016);
- Ministarsko vijeće (Basel, 2014);

- Dekleracija Ministarskog vijeća o ulozi OSCE-a u borbi protiv fenomena FTF u kontekstu UNSCR 2170 i 2178 (2014);
- OSCE-ODIHR Vodič: *Prevenција terorizma i suzbijanje nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu: Pristup kroz rad policije u zajednici* (2014);
- Ministarsko vijeće (Beč, 2017);
- Dekleracija Ministarskog vijeća o naporima OSCE u oblasti prevencije i borbe protiv terorizma/nasilnog ekstremizma (2016);
- Vanzatvorska rehabilitacija i reintegracija u prevenciji i suprotstavljanju nasilnom ekstremizmu i radikalizaciji koji vode ka terorizmu - Vodič za kreatore politika i praktičare u jugoistočnoj Evropi (2020);
- Zaštita ljudskih prava u zatvorima uz prevenciju radikalizacije koja vodi do terorizma ili nasilja: Vodič za monitore (ODIHR-PRI, 2021);
- Upravljanje granicom i ljudska prava: *Prikupljanje, obrada i razmjena osobnih podataka i korištenje novih tehnologija u borbi protiv terorizma, u kontekstu slobode kretanja* (ODIHR, 2021).

2.6. Međunarodni strateški dokumenti:

- Globalna strategija UN-a za borbu protiv terorizma (2006);
- Akcioni plan UN-a za prevenciju nasilnog ekstremizma (2016);
- Strategija Evropske unije za borbu protiv terorizma (2005);
- Strategije EU-a za borbu protiv radikalizacije i regrutovanja terorista (2014);
- Globalni forum za borbu protiv terorizma, Preporuke o prikupljanju, korištenju i razmjeni dokaza u svrhu krivičnog progona osumnjičenih za terorizam (2018);
- Globalni forum za borbu protiv terorizma, Priručnik Cirihi-London – Preporuke za prevenciju i suzbijanje online nasilnog ekstremizma i terorizma (2019)

